

Zadnji čin Titanic-ove drame

Kap. Spiro Savin

Veliki putnički brod »Titanic« bio je na svom prvom djevičanskom putovanju. On je bio ponos engleske trgovačke mornarice i stjegonoša brodarskog poduzeća White Star Line. Njegova duljina je bila 280 metara, a širina 30 metara. Čini se, da je bio nešto sporiji od broda »Mauretania«, vlasnosti engleskog brodarskog poduzeća Cunard Line, koji je već 8 godina branio naslov najbržeg preookeanskog broda i nosio »plavu vrpcu«. Titanic je na ovom putovanju želio da Mauretani-i pod svaku cijenu preotme »plavu vrpcu«.

U noći 14. travnja 1912. god. Titanic je već četvrti dan na svom putu iz Southamptona za New York, te je skoro preplovio čitav Atlantik. Ove sudbonosne noći njegovi jaki strojevi od 46.000 KS do krajnosti su napregnuti, tako da brod postizava brzinu od 27 morskih milja na sat. Na brodu je preko 2.000 putnika i posada od 700 ljudi. Osim toga brod nosi dragocjeni teret od 50.000 vreća kafe i 50.000 sanduka čaja, te holandskih dragulja i dijamantata u vrijednosti od nekoliko tisuća engleskih funti. Ovaj gorostas od 46.000 tona izgleda kao da je nepotopiv, jer mu je korito podijeljeno sa 15 nepropusnih pregrada, a dvostruko dno mu dosiže preko vodene linije.

U presudnom času brod se nalazio na visini Newfoundlandске sprudine ispod rta Race. Bilo je malo prije pola noći. Prije pola sata je mornar s izviđačkog koša opazio ploveću ledenu santu, ali u utrci za plavom vrpcom nije smanjena brzina plovidbe.

Odjednom na dvije duljine broda ispred pramca pojavila se kao sablast niska ledena santa. Smjesta se postavilo kormilo sasvim lijevo, ali prekasno. Podvodni dio brodskog korita već je bio rasparan za duljinu od oko 90 metara. Sudar se skoro nije ni osjetio, i putnici nijesu ništa primijetili. Brod je odmah promijenio smjer vožnje, te se time oslobodio leda, ali voda je jakom snagom i šumom prodirala u ranjeni brod.

Radiotelegrafist Philips odmah je kroz eter odaslao SOS znakove za pomoć. Osam brodova je primilo ove znakove i javilo da najvećom br-

zinom plove prema mjestu nesreće. Sudbina ili nesreća je htjela, da je radiotelegrafist s jednog malog engleskog broda bio iskopčao svoj radio aparat i pošao spavati par minuta prije, nego što je Titanic tražio pomoć. Ovaj se brod nalazio na udaljenosti od samo 12 morskih milja, te bi mu vjerojatno bilo uspjelo spasiti sve brodolomce.

Luksuzni brod Titanic imao je samo 20 čamaca za spasavanje, tako da se ova velika pomorska nesreća završila katastrofalnim rezultatom. Preko 1.000 putnika i skoro cijela posada našli su smrt u oceanu. Dva i pol sata nakon sudara nestao je ponosni Titanic. Samo 711 ljudi preživjelo je ovu nesreću.

Prošlog ljeta u mjesecu srpnju zadržavao se jedan mali brod na nekoliko stotina milja od američke obale. Radilo se o specijalnom brodu Help, koji ima samo 783 tone, a stoji na raspolaganju admiralitetu u iznesene svrhe. Sigurno nitko ne bi ni zapazio ovaj mali brod, da nije iz Londona data obavijest, u kojoj britanski admiralitet umoljava sva brodarska poduzeća, neka skrenu pažnju svojim brodovima, da prođu na što većoj udaljenosti od Help-a.

Ova je molba bila poštivana. Ali nekoliko teretnih brodova, koji su bili na vidiku Help-a, kažu, da su čuli jake eksplozije. Zvuk ovih eksplozija bio je isti, kao kada se bacaju podvodne bombe na uronjenu podmornicu. Najprije se držalo, da se radi o iskušavanju nekog novog oružja. O čemu se zapravo radilo, saznalo se konačno, kada je iz Southamptona objavljeno, da je britanska ratna mornarica stavila brod Help na raspolaganje jednom velikom poduzeću za spasavanje i vađenje potonulih brodova, a u cilju da se dospije do olupine Titanica.

Ovo bi se činilo nemogućim kad ne bi nad ovim stajao britanski admiralitet. Teško je vjerovati, da bi se ovaj upuštao podržavati nešto, što bi predstavljalo samo bolesnu fantaziju. O pojedinostima ovog pokušaja, a naročito o pojedinostima ronilačke opreme, nijesu za sada data nikakova obavještenja.

Još prije par godina izgledalo je potpuno nemoguće doprijeti na dubinu od 4.600 metara, a kamoli na toj dubini raditi. Engleskim ronionicima trebalo je 7 godina, da bi iz olupine broda »Laurentic« izvadili 5 milijona zlatnih funti. Ovaj brod bio je potopljen od njemačke podmornice 1917. godine uz samu obalu Irske. Ležao je na dubini od svega 40 metara. Tek nakon 5 godina napornog rada uspjelo se sa engleskog broda Egypt, koji je bio potopljen ispred Bresta, izvaditi dragocjeni zlatni i srebreni teret. Ovo je izvršeno brodom Artiglio, koji pripada poznatom talijanskom poduzeću Società di Ricuperi Marittimi. Olupina Egypta ležala je na dubini od 140 metara.

Pred sam početak Drugog svjetskog rata tako su se usavršila oklopna ronilačka odijela, da su se podvodni radovi izvršavali mnogo brže. Uspjelo se u roku od 4 mjeseca izvaditi sa olupine broda Niagara zlatnih i srebrenih poluga u vrijednosti od 2 i po miliona funti. Niagara je ležao na dubini od 130 metara nedaleko New-selanda.

Godine 1945. uslijedila je jedna novina u podvodnim radovima. Inženjeri britanske ratne mornarice počeli su se baviti konstrukcijom ronilaca-roboti i sa njima su se vršili pokusi. Ovi roboti-ronioci imali bi zamijeniti ljude na podvodnim radovima u većim dubinama od 200 metara. Ali, kako bi se imali na dnu mora orijentirati ovi sljepi roboti? Rješenje je donijela televizija. Televizijska kamera spušta se čeličnim kablom s broda i može tako služiti kao neko »produljeno oko«.

Godine 1951. izvršen je prvi ozbiljni pokus u osmatranju u velikim dubinama.

Ovaj novi televizijski aparat omogućio je da se pronađe engleska podmornica Affrev, koja je potonula u Engleskom kanalu na ušću Temze. Još iste godine engleska ratna mornarica izvršila je pokuse ovim aparatom na dubini od 2.000 metara i tom prilikom sa istraživačkog broda uspjelo je izvršiti prve snimke faune i flore velikih morskih dubina. Jakim podvodnim reflektorima omogućeno je bilo tako rasvijetliti crnu tamu, koja vlada u ovim dubinama, da su se mogli napraviti snimci na udaljenosti od 50 metara.

Ovim novim podvodnim spravama treba zahvaliti, što se uspjelo pronaći jedan nestali avion tipa Comet, koji je, izgleda, nastradao od eksplozije. Pronašli su ga na morskome dnu južno od otoka Elbe, a na dubini od 150 metara. Bilo je zapanjujuće i jedinstveno, kad su sa tražilačkog broda napravljeni snimci, koji su u najsitnije detalje prikazali ostatke nesrećenog aviona.

Paš ovom uspjehu treba zahvaliti, što se britanski admiralitet privolio radovima oko Titanica. Nitko još ne može reći, hoće li se uspjeti ili ne. Još se nikad nijesu poduzimali podvodni radovi na ovako velikim dubinama. Nakon što je pretprošle godine prof. Piccard sa svojom batišcerom prodro do dubine od 3.150 metara, a francuski brod za podvodna istraživanja »SFRN 3« dostigao dubinu od 4.000 metra, čini se, da je čovječanstvo uspjelo probiti nekad nepremostivu dubinsku barijeru.